

УДК 35:305

Долгоєр Валерія Григорівна
аспірантка кафедри права
та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира
Винниченка
ORCID: 0009-0000-8455-0728

<https://doi.org/10.25313/3083-7774-2026-5-19>

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Вступ. Сучасний розвиток системи публічного управління нерозривно пов'язаний із впровадженням принципів рівності, недискримінації та людиноцентричного підходу до формування й реалізації державної політики. Одним із ключових напрямів трансформації публічного управління виступає інтеграція гендерного підходу, що передбачає врахування потреб, інтересів і можливостей різних соціальних груп під час прийняття управлінських рішень. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації системи публічного управління до сучасних викликів, пов'язаних із забезпеченням фактичної рівності, подоланням дискримінації та створенням ефективних механізмів реагування на гендерно зумовлені проблеми.

Мета. Метою статті є комплексний аналіз гендерного аспекту публічного управління як складової сучасної системи належного врядування, дослідження механізмів інтеграції гендерного підходу у процеси формування та реалізації державної політики, а також визначення ролі гендерно орієнтованих інструментів управління у забезпеченні прав людини, досягненні фактичної рівності та підвищенні ефективності діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування.

Матеріали і методи. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що гендерно орієнтоване публічне управління є важливою складовою сучасної системи демократичного врядування та ефективним інструментом забезпечення рівності прав і можливостей для всіх категорій населення. Доведено, що інтеграція гендерного підходу у діяльність органів державної влади сприяє підвищенню якості управлінських рішень, більш ефективному використанню бюджетних ресурсів та забезпеченню адресності державної підтримки.

Результати. Гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів виступає одним із найбільш ефективних інструментів інтеграції принципів рівності у процес нормотворення та дозволяє виявляти потенційні ризики дискримінації ще на етапі розроблення управлінських рішень. Визначено, що впровадження гендерно орієнтованого бюджетування сприяє підвищенню прозорості бюджетного процесу, забезпечує більш раціональний розподіл ресурсів та дозволяє враховувати потреби різних соціальних груп під час фінансування державних і місцевих програм.

Перспективи. Перспективними напрямками подальших досліджень є вдосконалення механізмів гендерного мейнстрімінгу в системі публічного управління, розвиток методології оцінки гендерного впливу управлінських рішень, розширення практики гендерно орієнтованого бюджетування на місцевому рівні та формування ефективних механізмів участі жінок у процесах прийняття рішень. Особливо актуальним залишається дослідження гендерних аспектів післявоєнного відновлення України, зокрема у сферах зайнятості, соціального захисту, безпеки, охорони здоров'я та відбудови територіальних громад. Подальшого наукового осмислення потребують питання удосконалення міжвідомчої координації у сфері запобігання домашньому насильству, підвищення

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

ефективності моніторингових механізмів та розроблення нових інструментів забезпечення фактичної рівності в умовах соціальних трансформацій і євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: гендерна рівність, публічне управління, гендерно орієнтоване врядування, домашнє насильство, гендерно-правова експертиза, гендерно орієнтоване бюджетування, державна політика, права людини, недискримінація, воєнний стан.

Постановка проблеми. Гендерна рівність є одним із фундаментальних принципів демократичного суспільства та важливою складовою сучасної системи публічного управління. У міжнародній практиці гендерний підхід розглядається як необхідна умова забезпечення ефективного врядування, дотримання прав людини та досягнення сталого розвитку. Відповідно до Цілей сталого розвитку ООН, забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок є самостійною стратегічною ціллю, водночас гендерний компонент має бути інтегрований у всі напрями державної політики [1].

Для України питання гендерно орієнтованого публічного управління набуває особливої актуальності в умовах європейської інтеграції, реформування системи державного управління та виконання міжнародних зобов'язань у сфері прав людини. Незважаючи на наявність законодавчої бази щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, практична реалізація гендерної політики залишається недостатньо ефективною. Зберігаються проблеми нерівного представництва жінок на керівних посадах, гендерного розриву в оплаті праці, недостатнього врахування гендерного компоненту під час прийняття управлінських рішень та формування бюджетної політики.

Особливої уваги потребує питання інтеграції гендерного підходу у діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування під час реалізації політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. У зв'язку з цим важливого значення набуває моніторинг ефективності реалізації відповідної державної політики, здійснення гендерно-правової експертизи нормативно-правових актів, розвиток гендерно орієнтованого бюджетування та забезпечення міжвідомчої взаємодії.

Повномасштабна війна додатково актуалізувала необхідність впровадження гендерно чутливих підходів у процеси стратегічного планування, гуманітарного реагування та післявоєнного відновлення. Саме тому дослідження гендерного аспекту публічного управління та сучасних механізмів його реалізації є важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика гендерної рівності та інтеграції гендерного підходу у систему публічного управління є предметом дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Теоретичні засади гендерного мейнстрімінгу та гендерно орієнтованого врядування були розроблені експертами Ради Європи та Організації Об'єднаних Націй, які розглядають гендерну рівність як один із ключових критеріїв належного врядування та демократичного розвитку суспільства [1; 2].

Серед українських дослідників значний внесок у розроблення питань гендерної політики та державного управління зробили К. Левченко, К. Семененко К., Н. Фукс Н., В. Уложенко та інші науковці. У їхніх працях розкрито теоретичні засади формування державної гендерної політики, особливості інтеграції гендерного підходу у діяльність органів влади, а також проблеми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у різних сферах суспільного життя [10; 17; 18].

Водночас аналіз наукової літератури свідчить, що недостатньо дослідженими залишаються питання взаємозв'язку гендерно орієнтованого публічного управління, механізмів моніторингу державної політики у сфері протидії домашньому насильству, гендерно-правової експертизи нормативно-правових актів та гендерно орієнтованого бюджетування в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України. Також потребують подальшого наукового осмислення сучасні підходи до оцінювання ефективності державної гендерної політики та практичні механізми її реалізації на регіональному й місцевому рівнях.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження гендерного аспекту публічного управління та визначення ролі гендерно орієнтованих механізмів у забезпеченні ефективності державної політики, захисту прав людини та досягнення фактичної рівності в сучасних умовах.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати особливості інтеграції гендерного підходу в систему публічного управління та його значення для реалізації принципів належного врядування;
- дослідити роль механізмів моніторингу державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, гендерно-правової експертизи та гендерно орієнтованого бюджетування як інструментів реалізації гендерної політики.

Виклад основного матеріалу. Важливим напрямом розвитку сучасного публічного управління є інтеграція гендерного підходу у процеси формування, реалізації та оцінки державної політики [19]. Гендерно орієнтоване публічне управління передбачає системне врахування потреб, інтересів і ризиків для різних соціальних груп під час прийняття управлінських рішень, а також забезпечення рівного доступу

жінок і чоловіків до публічних ресурсів, адміністративних послуг та механізмів захисту прав. У сучасних демократичних державах гендерний підхід розглядається як невід'ємний елемент ефективного врядування, оскільки саме він дозволяє забезпечити справедливий розподіл ресурсів, підвищити якість державних послуг та зміцнити довіру громадян до органів влади.

Гендерний компонент управлінської діяльності перестає бути виключно елементом соціальної політики та стає складовою системи належного врядування [18]. Такий підхід відповідає міжнародним стандартам прав людини, принципам недискримінації та європейській моделі публічного адміністрування, орієнтованій на людину. Саме тому ефективність системи публічного управління дедалі більше оцінюється через здатність держави забезпечувати інклюзивність, рівність та врахування потреб різних категорій населення [3]. Гендерна рівність сьогодні є не лише питанням соціальної справедливості, а й важливим чинником економічного розвитку, політичної стабільності та демократичного поступу держави.

Важливість гендерного підходу підтверджується також міжнародними документами та зобов'язаннями України. Зокрема, Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Цілі сталого розвитку ООН, Стамбульська конвенція Ради Європи та інші міжнародні акти визначають необхідність забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків [7; 8; 16]. Україна, як держава, що прагне інтеграції до європейського правового простору, активно впроваджує міжнародні стандарти у сфері гендерної політики та реформує систему публічного управління відповідно до принципів рівності та недискримінації.

Особливої уваги потребує інтеграція гендерного підходу у ключові напрями публічного управління, зокрема кадрову політику державної служби, бюджетне планування, систему соціальних та адміністративних послуг, гуманітарне реагування та політику безпеки. Одним із галузевих прикладів реалізації такого підходу виступає державна політика у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

У цьому контексті важливе значення має постанова Кабінету Міністрів України № 482 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу стану виконання законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, практики його застосування, заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, підготовки та оприлюднення щорічного звіту за результатами моніторингу» [15]. Зазначена постанова формує нормативну основу для здійснення системного моніторингу державної політики у сфері протидії домашньому насильству та забезпечує впровадження принципів evidence-based policy у діяльність суб'єктів публічної адміністрації.

Її значення полягає не лише у визначенні порядку збору статистичної інформації, а й у створенні механізму комплексного аналізу ефективності функціонування всієї системи реагування на домашнє насильство. Постанова передбачає здійснення оцінки стану виконання законодавства, аналіз практики його застосування, визначення ефективності заходів у сфері запобігання насильству, а також підготовку щорічного звіту за результатами моніторингу. Такий підхід дозволяє оцінювати не лише формальне існування нормативно-правових механізмів, а й їх реальний вплив на забезпечення прав постраждалих осіб та ефективність міжвідомчої взаємодії.

Особливістю механізму, передбаченого постановою № 482, є міжсекторальний характер моніторингу [15]. До процесу оцінювання залучаються органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи, судові установи, заклади охорони здоров'я, соціальні служби, освітні установи та інші суб'єкти, які реалізують заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Це свідчить про формування комплексної моделі публічного управління, у межах якої питання домашнього насильства інтегрується у систему державної політики у сфері прав людини та гендерної рівності.

Важливим напрямом державної політики є розвиток системи підтримки постраждалих осіб. Йдеться про створення кризових центрів, притулків, гарячих ліній, психологічної та юридичної допомоги. Такі механізми дозволяють забезпечити комплексний захист осіб, які постраждали від домашнього насильства, та сприяють їх соціальній реінтеграції. Особливу роль у цьому процесі відіграють органи місцевого самоврядування, які безпосередньо взаємодіють із населенням та можуть оперативно реагувати на потреби громади.

Важливим елементом сучасного гендерно орієнтованого публічного управління є також гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів. Її проведення спрямоване на забезпечення принципу рівності жінок і чоловіків у процесі нормотворення та прийняття управлінських рішень [4]. Гендерно-правова експертиза дозволяє виявляти положення нормативно-правових актів, які можуть містити ознаки прямої або непрямої дискримінації, створювати нерівні можливості або мати непропорційний вплив на окремі соціальні групи.

Сутність гендерно-правової експертизи полягає у здійсненні комплексного аналізу нормативно-правових актів з урахуванням їх впливу на реалізацію прав і можливостей жінок та чоловіків. Такий механізм є важливим інструментом інтеграції гендерного компоненту у систему публічного управління та дозволяє оцінювати наслідки управлінських рішень ще на етапі їх підготовки [6]. Зазначене сприяє підвищенню якості законодавства та забезпечує відповідність нормативно-правових актів принципам рівності та недискримінації.

Особливого значення гендерно-правова експертиза набуває у сфері соціального захисту, трудових прав, гуманітарного реагування, безпеки та післявоєнного відновлення [16]. Формально нейтральні

нормативно-правові акти можуть мати різний вплив на жінок і чоловіків через існуючі соціальні ролі, професійну сегрегацію, нерівний доступ до ресурсів або підвищену вразливість окремих категорій населення. Саме тому сучасне публічне управління потребує переходу від формального розуміння рівності до концепції фактичної рівності можливостей та результатів.

Наприклад, у сфері праці жінки часто стикаються з проблемою нижчого рівня оплати праці, обмеженими можливостями кар'єрного зростання та подвійним навантаженням, пов'язаним із поєднанням професійної діяльності та сімейних обов'язків. У свою чергу, чоловіки можуть зазнавати дискримінації у питаннях реалізації права на батьківство або отримання соціальної підтримки. Саме тому гендерно-правова експертиза повинна враховувати інтереси всіх соціальних груп та забезпечувати баланс прав і можливостей.

В умовах воєнного стану гендерний компонент публічного управління набуває особливої актуальності. Повномасштабна війна суттєво трансформувала структуру соціальних ризиків та посилила нерівності між різними категоріями населення. Жінки значною мірою залучені до гуманітарного реагування, соціальної підтримки, доглядової праці та допомоги внутрішньо переміщеним особам, тоді як чоловіки переважно залучаються до сектору безпеки та оборони. Водночас посилюються ризики домашнього насильства, економічної вразливості та обмеження доступу до соціальних послуг.

Війна також суттєво вплинула на систему публічного управління та поставила перед державою нові виклики. Значна кількість громадян була змушена залишити свої домівки, що призвело до збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб та потреби у створенні нових механізмів соціальної підтримки. У таких умовах гендерний підхід дозволяє більш ефективно визначати потреби різних категорій населення та забезпечувати адресність державної допомоги. У таких умовах гендерно орієнтоване публічне управління повинно забезпечувати інтеграцію гендерного підходу у процеси стратегічного планування, бюджетування, гуманітарного реагування та післявоєнного відновлення. Йдеться про необхідність оцінки впливу управлінських рішень на різні соціальні групи, формування системи гендерно чутливих послуг, забезпечення рівного доступу до державної підтримки та посилення участі жінок у процесах прийняття рішень [10].

Одним із важливих інструментів реалізації гендерної політики є гендерно орієнтоване бюджетування. Воно передбачає аналіз державних та місцевих бюджетів з точки зору їх впливу на жінок і чоловіків. Такий підхід дозволяє більш ефективно використовувати бюджетні ресурси, забезпечувати прозорість фінансової політики та враховувати потреби різних соціальних груп. Гендерно орієнтоване бюджетування активно застосовується у багатьох європейських країнах та поступово впроваджується в Україні.

Не менш важливим є питання представництва жінок у системі публічного управління. Незважаючи на позитивні зміни останніх років, жінки все ще недостатньо представлені на керівних посадах у державних органах та органах місцевого самоврядування. Забезпечення рівного доступу до процесів прийняття рішень є необхідною умовою формування демократичного та інклюзивного суспільства. Участь жінок у політичному та управлінському житті сприяє більш повному врахуванню інтересів різних соціальних груп та підвищує ефективність державної політики. Таким чином, механізми моніторингу, передбачені постановою Кабінету Міністрів України № 482, а також інститут гендерно-правової експертизи є важливими складовими сучасної системи гендерно орієнтованого публічного управління [15]. Їх реалізація сприяє формуванню ефективної, прозорої та людиноцентричної системи державного управління, орієнтованої на забезпечення прав людини, недискримінацію та досягнення фактичної рівності [17].

Емпіричні дані підтверджують, що попри поступове нормативне закріплення принципу гендерної рівності, у системі публічного управління України зберігаються структурні гендерні диспропорції. За даними Державної служби статистики України, середній гендерний розрив в оплаті праці у 2024 році становив близько 18,6%, проте у окремих видах економічної діяльності цей показник був суттєво вищим та сягав 35–40%, що свідчить про стійку горизонтальну та вертикальну професійну сегрегацію [20; 21]. Найбільший розрив спостерігається у високооплачуваних секторах, де жінки залишаються менш представленими на керівних та стратегічних посадах.

Додатково міжнародні індекси підтверджують системність цієї проблеми. За даними Global Gender Gap Report 2024 від World Economic Forum, Україна посіла 63 місце серед 146 держав із показником 0,722, що означає подолання 72,2% сукупного гендерного розриву. Водночас найбільш проблемним залишається субіндекс Economic Participation and Opportunity, оскільки саме економічна участь, доступ до управлінських позицій та рівень доходів формують найбільш стійкі бар'єри для досягнення реальної рівності. У глобальному вимірі цей субіндекс закритий лише на 60,5%, що вказує на домінування структурних, а не формально-правових причин нерівності [21].

У межах цього дослідження встановлено, що гендерна нерівність у публічному управлінні проявляється не лише через прямі дискримінаційні практики, а й через інституційно нейтральні механізми, які фактично продукують нерівний результат. Йдеться про кадрові процедури, розподіл владних повноважень, доступ до управлінських ресурсів, систему оцінювання ефективності службовців та бюджетне планування без гендерного аналізу.

Особливої уваги потребує сектор безпеки й оборони, який тривалий час залишався одним із найбільш гендерно сегрегованих сегментів державного управління. Попри суттєві зміни, спричинені імплементацією порядку денного Резолюції 1325 «Жінки. Мир. Безпека» жінки досі недостатньо представлені на рівні стратегічного планування, оперативного командування та прийняття рішень у безпековому секторі [22; 23]. Водночас сучасні підходи до безпеки дедалі більше відходять від виключно мілітарного розуміння та включають гуманітарний, соціальний і правозахисний компоненти.

Інституційним механізмом подолання цих диспропорцій стало впровадження системи гендерних радників та радниць у секторі безпеки і оборони. Їх функція полягає не лише у консультативному супроводі, а у забезпеченні інтеграції гендерного аналізу в процес формування політик, кадрових рішень, планування операцій та оцінки потреб різних груп населення, включаючи цивільних осіб, ветеранок, військовослужбовиць, внутрішньо переміщених осіб та осіб, постраждалих від конфлікту. Такий підхід демонструє перехід від декларативного принципу рівності до інструментального впровадження гендерного мейнстримінгу [22; 23].

Ефективне гендерно орієнтоване публічне управління повинно функціонувати як цілісний багаторівневий адміністративно-правовий механізм, який поєднує декілька взаємопов'язаних компонентів. Передусім йдеться про нормативно-правовий компонент, що охоплює гендерно-правову експертизу нормативно-правових актів, інтеграцію антидискримінаційного підходу в процес нормотворення та забезпечення відповідності управлінських рішень принципу рівності прав і можливостей жінок і чоловіків. Не менш важливим є інституційний компонент, який включає систему відповідальних суб'єктів, уповноважених осіб, гендерних радників і координаційних механізмів, покликаних забезпечувати практичну реалізацію гендерного мейнстримінгу на всіх рівнях публічного управління, зокрема у секторі безпеки й оборони [20; 23, 26]. Бюджетно-аналітичний компонент передбачає впровадження гендерно орієнтованого бюджетування, а також застосування інструментів оцінки впливу управлінських рішень на різні соціальні групи з урахуванням гендерних аспектів. Водночас моніторинговий компонент забезпечує формування системи кількісних і якісних індикаторів, що дозволяють оцінювати ефективність державної політики, виявляти структурні диспропорції та коригувати управлінські рішення відповідно до фактичних потреб населення.

Наукова новизна цього підходу полягає у розгляді гендерно орієнтованого врядування не як окремого напряму соціальної політики чи виключно інструменту протидії домашньому насильству, а як інтегрованого адміністративно-правового механізму управління, що має застосовуватися до всіх сфер публічної політики, включаючи оборону, безпеку, соціальний захист, бюджетний процес та кадрове адміністрування [27].

Отже, гендерно орієнтоване публічне управління є необхідною умовою розвитку сучасної демократичної держави. Воно забезпечує інтеграцію принципів рівності та недискримінації у всі сфери державної політики, сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень та формуванню справедливого суспільства. У сучасних умовах, особливо в період воєнного стану та післявоєнного відновлення, гендерний підхід повинен стати одним із ключових принципів діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Лише за умови системного врахування потреб усіх соціальних груп можливо забезпечити сталий розвиток держави, зміцнення демократії та ефективний захист прав людини.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження встановлено, що гендерно орієнтоване публічне управління виходить за межі традиційного розуміння соціальної політики та перетворюється на комплексний механізм підвищення ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Реалізація гендерного підходу відповідає міжнародним стандартам у сфері прав людини, зобов'язанням України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, а також сучасним європейським підходам до публічного адміністрування.

Доведено, що важливу роль у реалізації державної гендерної політики відіграють механізми моніторингу у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів та гендерно орієнтоване бюджетування. Моніторинг дозволяє оцінювати ефективність реалізації законодавства та державних програм, своєчасно виявляти проблеми функціонування системи захисту постраждалих осіб і вдосконалювати міжвідомчу взаємодію. Гендерно-правова експертиза забезпечує виявлення потенційних дискримінаційних положень у нормативно-правових актах та сприяє дотриманню принципу рівності під час нормотворчої діяльності. Гендерно орієнтоване бюджетування, своєю чергою, створює умови для більш ефективного та справедливого розподілу бюджетних ресурсів відповідно до потреб різних груп населення.

Особливої актуальності гендерний підхід набуває в умовах воєнного стану та майбутнього післявоєнного відновлення України. Війна суттєво трансформувала структуру соціальних ризиків, посилила вразливість окремих категорій населення та зумовила необхідність формування нових механізмів соціальної підтримки. У таких умовах врахування гендерного компоненту під час стратегічного планування, гуманітарного реагування, відновлення інфраструктури, розвитку ринку праці та системи соціального захисту є необхідною передумовою забезпечення справедливого та сталого розвитку держави.

В умовах масштабної внутрішньої міграції, спричиненої воєнними діями, територіальні громади набувають значно ширшої функціональної ролі, ніж суто адміністративно-територіальні одиниці. На сучасному

15. Про затвердження Порядку здійснення моніторингу стану виконання законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, практики його застосування, заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, підготовки та оприлюднення щорічного звіту за результатами моніторингу : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 трав. 2024 р. № 482. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2024-п> (дата звернення: 02.04.2026).
16. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами : Закон України від 20 черв. 2022 р. № 2319-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-20> (дата звернення: 02.04.2026).
17. Семененко К. О. Гендерні виміри державного управління та місцевого самоврядування. *Державне управління*. 2025. № 2(18). С. 55–65. DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2025-2\(18\)-07](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2025-2(18)-07)
18. Фукс Н. А., Уложенко В. М. Міжнародно-правові та національно-правові аспекти гендерно орієнтованого бюджетування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Том 3, № 5. С. 412–420. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.3.61>
19. Черевко Н. О. Державна політика у сфері трудових відносин в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2022. № 4. С. 81–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu_2022_4_14 (дата звернення: 04.04.2026).
20. Global Gender Gap Report 2024. Geneva: World Economic Forum, 2024. 385 p. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/> (дата звернення: 15.04.2026).
21. Women, Peace and Security in Ukraine: Policy Brief. New York: UN Women, 2024. 56 p. URL: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications> (дата звернення: 15.04.2026).
22. Integrating Gender Perspectives into Military Operations. Brussels: NATO Standardization Office, 2021. 112 p. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_91091.htm (дата звернення: 15.04.2026).
23. Resolution 1325 (2000) on Women, Peace and Security. S/RES/1325 (2000). New York: United Nations, 2000. URL: <https://documents.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/720/18/PDF/N0072018.pdf> (дата звернення: 15.04.2026).
24. Methodological Recommendations for Integrating Gender Approaches into the Civil Service System. Kyiv: National Agency of Ukraine on Civil Service, 2023. 84 p. URL: <https://nads.gov.ua/> (дата звернення: 15.04.2026).
25. O'Neil T., Domingo P. Women and Power: Overcoming Barriers to Leadership. London: Overseas Development Institute, 2016. 48 p. URL: <https://odi.org/en/publications/women-and-power-overcoming-barriers-to-leadership/> (дата звернення: 15.04.2026).
26. True J. The Political Economy of Violence Against Women. Oxford: Oxford University Press, 2012. 248 p. URL: <https://global.oup.com/academic/product/the-political-economy-of-violence-against-women-9780199755921> (дата звернення: 15.04.2026).
27. Gender-responsive Budgeting: Step-by-step Toolkit. Luxembourg: European Institute for Gender Equality, 2023. 96 p. URL: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-responsive-budgeting> (дата звернення: 15.04.2026).
28. Gender Equality and Gender Mainstreaming in Public Governance. Paris: OECD Publishing, 2022. 134 p. URL: <https://www.oecd.org/gov/gender-mainstreaming/> (дата звернення: 15.04.2026).

References

1. Council of Europe. (2004). *Gender mainstreaming: Conceptual framework, methodology and presentation of good practices*. Retrieved from <https://www.unhcr.org/media/gender-mainstreaming-conceptual-framework-methodology-and-presentation-good-practices>
2. United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. Retrieved from <https://sdgs.un.org/2030agenda>
3. Inter-Parliamentary Union, & UN Women. (2025). *Women in politics 2025*. Retrieved from <https://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2025-03/women-in-politics-2025>
4. Cherevko, N. O., et al. (2026). *Henderna polityka ta vriaduvannia v yurydychnii praktytsi: Metodychni rekomendatsii dlia advokativ* [Gender policy and governance in legal practice: Methodological recommendations for lawyers]. Kyiv: Faktor-Media. Retrieved from <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/11935/2026-01%20%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%B%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). *Deiaki pytannia provedennia henderno-pravovoi ekspertyzy* [Some issues of conducting gender legal expertise] (Resolution No. 997 of November 28, 2018). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-п> [in Ukrainian].
6. Dolhoier, V. (2025). *Administratyvno-pravovi zasady hendernoho vriaduvannia v Ukraini* [Administrative and legal foundations of gender governance in Ukraine]. In *Ukraina v umovakh reformuvannia pravovoi systemy: suchasni realii ta mizhnarodnyi dosvid* (pp. 93–95). [in Ukrainian].
7. United Nations. (1979). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
8. Council of Europe. (2011). *Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)*. Retrieved from <https://rm.coe.int/1680462546>

9. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine] (Law No. 254k/96-VR). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> [in Ukrainian].
10. Levchenko, K. (2025). Henderna rivnist u mizhnarodnii ta natsionalnii pravovykh ramkakh zabezpechennia staloho rozvytku [Gender equality in international and national legal frameworks for sustainable development]. In *Ekonomiko-pravove ta finansovo-oblikove zabezpechennia staloho rozvytku: suchasni vyklyky ta trendy* (pp. 232–235). [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2000). *Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii* [On state social standards and state social guarantees] (Law No. 2017-III). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2005). *Pro zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv* [On ensuring equal rights and opportunities for women and men] (Law No. 2866-IV). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> [in Ukrainian].
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasyilstvu* [On prevention and combating domestic violence] (Law No. 2229-VIII). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> [in Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). *Pro zasady zapobihannia ta protydii dyskryminatsii v Ukraini* [On the principles of preventing and combating discrimination in Ukraine] (Law No. 5207-VI). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> [in Ukrainian].
15. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia monitorynhu stanu vykonannia zakonodavstva pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasyilstvu, praktyky yoho zastosuvannia, zakhodiv u sferi zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu, pidhotovky ta opryliudnennia shchorichnoho zvituzha za rezultatamy monitorynhu* (Resolution No. 482). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2024-п> [in Ukrainian].
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *Pro ratyfikatsiiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu iz tsymy yavlyshchamy* (Law No. 2319-IX). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-20> [in Ukrainian].
17. Semenenko, K. O. (2025). Henderni vymiry derzhavnogo upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia [Gender dimensions of public administration and local self-government]. *Naukovyi Visnyk: Derzhavne Upravlinnia*, 2(18), 55–65. [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2025-2\(18\)-07](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2025-2(18)-07) [in Ukrainian].
18. Fuks, N. A., & Ulozhenko, V. M. (2025). Mizhnarodno-pravovi ta natsionalno-pravovi aspekty henderno orientovalnogo biudzhetuвання [International and national legal aspects of gender-responsive budgeting]. *Analitichno-Porivnialne Pravoznavstvo*, 3(5), 412–420. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.3.61> [in Ukrainian].
19. Cherevko, N. O. (2022). Derzhavna polityka u sferi trudovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu [State policy in the sphere of labour relations under martial law]. *Derzhava ta Rehiony. Seriya: Publichne Upravlinnia i Administruvannia*, 4, 81–85. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu_2022_4_14 [in Ukrainian].
20. World Economic Forum. (2024). *Global Gender Gap Report 2024*. Retrieved from <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/>
21. UN Women. (2024). *Women, peace and security in Ukraine: Policy brief*. Retrieved from <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications>
22. NATO. (2021). *Integrating gender perspectives into military operations*. Brussels: NATO Standardization Office. Retrieved from https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_91091.htm
23. United Nations Security Council. (2000). *Resolution 1325 (2000) on women, peace and security (S/RES/1325)*. New York, NY: United Nations. Retrieved from <https://documents.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/720/18/PDF/N0072018.pdf>
24. National Agency of Ukraine on Civil Service. (2023). *Methodological recommendations for integrating gender approaches into the civil service system*. Kyiv: NACS. Retrieved from <https://nads.gov.ua/> [in Ukrainian].
25. O'Neil, T., & Domingo, P. (2016). *Women and power: Overcoming barriers to leadership*. London: Overseas Development Institute. Retrieved from <https://odi.org/en/publications/women-and-power-overcoming-barriers-to-leadership/>
26. True, J. (2012). *The political economy of violence against women*. Oxford: Oxford University Press. Retrieved from <https://global.oup.com/academic/product/the-political-economy-of-violence-against-women-9780199755921>
27. European Institute for Gender Equality. (2023). *Gender-responsive budgeting: Step-by-step toolkit*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-responsive-budgeting>
28. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). *Gender equality and gender mainstreaming in public governance*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from <https://www.oecd.org/gov/gender-mainstreaming/>

Дата першого надходження статті до видання: 29.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.05.2026

Дата публікації: 31.05.2026

Dolhoier Valeriia

*PhD Student of the Department of Law and
Law Enforcement Activities*

*Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian
State University*

GENDER ASPECT OF PUBLIC ADMINISTRATION

Summary. Introduction. The modern development of the public administration system is inextricably linked to the implementation of the principles of equality, non-discrimination, and a human-centered approach to the formulation and implementation of public policy. One of the key directions of public administration transformation is the integration of a gender approach, which involves taking into account the needs, interests, and opportunities of different social groups in the decision-making process. The relevance of this study is determined by the need to adapt the public administration system to contemporary challenges related to ensuring substantive equality, overcoming discrimination, and creating effective mechanisms for addressing gender-related issues.

Purpose. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the gender aspect of public administration as a component of the modern system of good governance, to examine the mechanisms for integrating a gender approach into the processes of public policy formulation and implementation, and to determine the role of gender-responsive governance instruments in ensuring human rights, achieving substantive equality, and enhancing the effectiveness of public authorities and local self-government bodies.

Materials and methods. The research is based on a combination of general scientific and special legal methods.

The study establishes that gender-responsive public administration is an important component of the modern system of democratic governance and an effective instrument for ensuring equal rights and opportunities for all categories of the population. It is demonstrated that the integration of a gender approach into the activities of public authorities contributes to improving the quality of managerial decision-making, enhancing the efficiency of budget resource allocation, and ensuring targeted public support.

Results. Gender legal expertise of normative legal acts is identified as one of the most effective instruments for integrating the principles of equality into the law-making process, allowing potential risks of discrimination to be detected at the stage of policy development. It is determined that the implementation of gender-responsive budgeting contributes to greater transparency of the budget process, promotes a more rational distribution of resources, and makes it possible to take into account the needs of different social groups when financing national and local programs.

Discussion. Promising areas for further research include improving gender mainstreaming mechanisms in the public administration system, developing methodologies for assessing the gender impact of managerial decisions, expanding the practice of gender-responsive budgeting at the local level, and creating effective mechanisms for women's participation in decision-making processes. Particular attention should be paid to the study of gender dimensions of Ukraine's post-war recovery, especially in the fields of employment, social protection, security, healthcare, and community reconstruction. Further scholarly consideration is also required for issues related to strengthening interagency coordination in the field of preventing and combating domestic violence, increasing the effectiveness of monitoring mechanisms, and developing new tools for ensuring substantive equality in the context of social transformations and European integration processes.

Key words: gender equality, public administration, gender-responsive governance, domestic violence, gender legal expertise, gender-responsive budgeting, public policy, human rights, non-discrimination, martial law.